

A budapesti szállodások, vendéglősök és korezmárosok ipartársulata

ÉRTESITŐJE.

EGYEDÜLI HIVATALOS SZAKKÖZLÖNY. — KIADJA AZ IPARTÁRSULAT.

Az „Értesítő” a társulat tagjai díjmentesen kapják.

MEGJELENIK HAVONKÉNT EGYSZER.

Szerkeszti: Poppel Miklós ipartársulati titkár.

Kéziratok a szerkesztőséghez küldendők.

Budapest, IX. ker., Lónyai-utca 22. szám

Hirdetéseket csak ajánlhatónak ismert cégektől fogadunk el.

H I R D E T É S E K

a társulatnál: IX. ker., Lónyai-utca 22. szám alatt vétetnek fel.

EGYSZERI HIRDETÉS ÁRA:

Egész oldal	40 korona
Fél oldal	20 „
Negyed oldal	12 „
Nyolcad oldal	7 „

Az ipartársulat t. tagjainak jogi tanácsot nyújt:

Dr. Nagy Sándor h. ügyész, IV. ker., Molnár-utca 26. sz. d. u. 3—6 óra között.

Szövetségi ügyek.

Meghívó.

A „MAGYAR VENDÉGLŐSÖK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE”
1911. évi szept. hó 13-án, délelőtt 9 órakor Budapesten tartja

XI-ik évi rendes közgyűlését,

miről a szövetség t. tagjait az alapszabályok értelmében ezen-
nel értesítjük.

Budapest, 1911. évi július havában. **GUNDEL JÁNOS** elnök.

N A P I R E N D:

1. A közgyűlés megnyitása. (Gundel János elnök.)
2. Az évi jelentés. (F. Kis Lajos titkár.)
3. A szakosztályok jelentései:
  - a) a nyugdíjgyesület jelentése (Bokros Károly elnök);
  - b) a tanoncügyi szakosztály jelentése: (Palkovics E. elnök, Walter K. előadó.)
  - c) a közvetítésügyi szakosztály jelentése (Katona Géza előadó.)
4. Számadás az 1910/11. szöv. évről. (Wilburger K. pénztáros.)
5. A felmentvény feletti határozat.
6. A központi igazgatóság előterjesztései.
7. Indítványok tárgyalása. (A közgyűlésben csak azon indítványok tárgyalhatók, melyek három héttel a közgyűlés határnapja előtt, vagyis folyó évi augusztus 22-éig a szövetség elnökségének beküldettek.)
8. Az 1912 évi közgyűlés helyének meghatározása.

JELENTKEZÉSEKET a fogadó-bizottság (IX., Lónyay-utca 22.) folyó évi szeptember hó 10-ig fogad el.

Az ünnepségek, valamint a díszebéd költségeihez a jelentkezők 20 (husz) koronával járulnak.

A szent-margitszigeti gyógyfürdő felügyelősége a közgyűlés tartama alatt napi 3 koronáért bocsát szobákat a jelentkezők rendelkezésére.

A kedvezményes áru vasúti jegyek váltására jogosító igazolmányok a fogadó-bizottságtól kérendők.

Üdélki tagok szállodai árkedvezményben részesülnek.

A „Magyar vendéglősök országos szövetsége” közgyűlésével kapcsolatos ünnepségeken résztvenni jogosultak:

- a) a „Magyar vendéglősök országos szövetsége” tagjai;
- b) a nyugdíjgyesület önálló üzlettel bíró tagjai;
- c) a közgyűlésen résztvevő egyesületek és választmányok igazolt kiküldöttei;
- d) az a—e) alattiak családtagjai;
- e) akik a rendező-bizottság által meghívottnak.
- f) a közgyűlésre meghívott ipartársulatok kiküldöttei és tagjai.

A d) és e) alattioknak a vonatkozó házszabályok szerint a gyűlésen tanácskozási joguk nincs.

MEGHIVÓ.

A „SZÁLLODÁSOK, VENDÉGLŐSÖK, KÁVÉSOK, PINCÉREK és KÁVÉSSEGEDEK ORSZÁGOS NYUGDÍJGYESÜLETE” alantiro^{tt} elnöke tisztelettel meghívja az egyesület tiszteletbeli, alapító, rendes és pártoló tagjait az 1911. évi szeptember hó 12-én, délután 4 órakor Budapesten, Bokros Károly egyesületi elnök (VI. ker., Andrássy-út 25. sz. a) vendéglőjének félemeleti helyiségében tartandó

XIV-ik évi rendes közgyűlésre.

Budapest, 1911 július havában.

Felkérjük egyesületünk választmányait és tagjait, hogy a szavazólapokat, melyeket a központból fognak megkapni, szabályszerűen kiállítva haladék nélkül küldjék vissza az elnökséknek.

Bokros Károly elnök.

N A P I R E N D:

1. Közgyűlés megnyitása. (Bokros Károly elnök.)
2. Határozatképesség megállapítása és a szavazójegyek beszédese.
3. Évi jelentés előterjesztése. (Dr. Solti Ödön jogtanácsos)
4. Felügyelő-bizottság jelentése és a felmentvény megadása. (François Lajos felügyelő-bizottsági elnök.)
5. 1910. évi zárószámadások és
6. 1911. évi költségeloiranyzat tárgyában határozathozatal.
7. Fellebbezések tárgyalása.
8. Indítványok tárgyalása. (A közgyűlésben csupán azok az indítványok tárgyalhatók, melyek legkésőbb 8 nappal a közgyűlés határnapja előtt a központi irodába beküldettek.)
9. Közgyűlés berekesztése.

A KÖZGYŰLÉS PROGRAMMJA:

1. 1911. szeptember 12-ikén, (kedden) *délután 4 órakor*: A „Szállodások, vendéglősök, kávések, pincérek és kávésségek országos nyugdíjgyesülete” XIV. évi rendes közgyűlése Bokros Károly vendéglőjének félemeleti helyiségében (VI., Andrássy-út 25.) *Este 8 órakor*: ismerkedési estély Gundel Károly vendéglőjében (VI., városligeti állatkerti vendéglő.)

2. 1911. szeptember 13-án (szerdán), *délelőtt 9 órakor*, a „Magyar vendéglősök országos szövetsége” XI. évi rendes közgyűlése a régi országház épületben (VIII. ker., Főherceg Sándor-utca.) *Délután 3 órakor*: díszebéd a „Hungária nagyszálloda” nagytermében (IV., Mária Valéria-utca 6. szám.) Megjelenés estélyi öltözékben.

3. 1911. évi szeptember hó 14-ikén, (csütörtökön) *délelőtt*: A város megtekintése csoportonként. *Este 7 órakor*: vacsora a Margitsziget felső vendéglőjében, Klecker Alajosnál. (Esetleg táncmulatság.)

A rendező-bizottság.

Figyelmeztetés: A részvételi díj a csatolt utalvánnyal küldendő be

Ipartársulati ügyek.

Az ipartársulati ingyenes munkaközvetítő iroda szervezetének tökéletesítése céljából nélkülözhetetlen kelléket képez iparunk összes munkásainak statisztikai összeírása és rendszeres nyilvántartásba vétele.

A munkaadók egyesülete e nagyszabású és pontos munkát keresztülvitelére Frenreisz István kartársunkat kérte fel, *ki a nehéz feladatra vállalkozott is*, de annak csak abban az esetben felelhet meg, ha minden kartársunk lelkiismeretes támogatásban részesíti.

Felkérjük összes kartársainkat, hogy Frenreisz István alábbi körlevelét megszívelni, és neki — saját érdekükben — mindenben segítségére lenni sziveskedjenek.

Igen tisztelt Kartárs úr!

Egyesületünk végrehajtó bizottsága megbizott azzal, hogy a Budapest területén levő és munkaközvetítő intézetünk által fűrdőhelyekre is elhelyezendő összes szállodai és vendéglői alkalmazottakról, azokról is, kik munkanélkül vannak, egy statisztikai kimutatást készítsék és ennek alapján munkás nyilvántartást vezessenek.

Tisztelt Kartárs úr bizonyára tudatában van annak, hogy mily nagy kihatással lesz ezen nyilvántartás ipari életünkre, munkás ügyeinkre, megszüntetvén a személyzetünk alkalmaztatása körül felmerülő rendellenes állapotokat, könnyebbégünkre lesz abban, hogy a szükségelt munkaerőt minden időben igénybe vehessük. Nem leszünk kitéve az alkalmazottak szeszélyeinek, lévén pontosan vezetett nyilvántartásunkban elegendő munkás kimutatva.

Mindezeknek elkészítése óriási munkát igényel, azért szükségem van az igen tisztelt Kartárs úr azon szives támogatására, hogy az 1911. augusztus 24-én alkalmazásban levő összes szállodai, éttermi, konyha, pince és mosókonyha személyzetét, egyszóval az összes alkalmazottakat a mellékelt ivre pontosan reá vezetni s kitöltés után címemre mielőbb megküldeni sziveskedjék.

Azon esetben ha igen tisztelt Kartárs úr bármilyen tekintben felvilágosítást nyerni óhajt vagy az iv kitöltése nehézségekbe ütköznék, úgy bármikor telefonon (113—07), vagy személyesen is rendelkezésére állok, úgy, hogy vagy magam megyek Önhöz, vagy megbizottamat az Ön által megjelölt időben kiküldöm.

Tájékoztatásul szolgál még a mellékelt piros lap, mely megmutatja, hogy a 8-ik számú rovat miként töltendő ki, vagyis, hogy Önnél alkalmazásban lévő személyek Ön szerint még milyen teendőkre használhatók.

Szives fáradságáért köszönetem nyilvánítása mellett vagyok kartársi üdvözlettel

Frenreisz István.

U. i. Abban az esetben, ha személyzete egyáltalában nincsen, kérem a mellékelt ivet üresen hozzám visszaküldeni.

Jegyzőkönyv, felvétel Budapest, 1911. évi augusztus hó 8-án, a „Budapesti szállodások, vendéglősök és korcsmárosok ipartársulata“ által jelzett napon délután 1/25 órakor, saját hivatalos helyiségében IX. ker., Lónyai-utca 22. sz. a., Kommer Ferenc alelnök vezetésével tartott választmányi ülésről.

I. Elnök a választmány határozatképességét megállapítván, az ülést megnyitja s a jegyzőkönyv hitelesítésére Hack István és Kamarás Mihály urakat kéri fel.

II. Az 1911. évi május hó 22-én tartott XXXVII. évi rendes közgyűlés jegyzőkönyve, valamint a június hó 3-án tartott választmányi ülés jegyzőkönyve is hitelesítettik.

III. Elnök az utóbbi jegyzőkönyv XI-ik pontjában foglalt határozat tárgyában bejelenteni, hogy az ivópotharak megszámolására vonatkozólag híresztelt kormány-rendelet tárgyában a többi érdekelt szakkörök vezetőivel egyetemben eljár a miniszternél, aki határozottan kijelentette, hogy a kormány ilyen rendeletet nem szándékozik kiadni.

A választmány e jelentést örömmel veszi tudomásul.

IV. A szakiskola igazgatóságának javaslatát, mely szerint a Törley-féle alapítványi ösztöndíjat ezúttal a pécsi szakirányú vendéglős-tanonciskolának javasolja kiadni, s ezzel kapcsolatban a titkár azon jelentését, hogy az ösztöndíj az

elnökség intézkedése folytán a javaslatához képest már ki is adatott,

a választmány jóváhagyólag tudomásul veszi.

V. Walter Károly szakiskolai igazgató levelét, melyben köszönetet mond az ipartársulatnak azért, hogy eddigi működéséért — jubileuma alkalmából — elismerésben részesítette,

a választmány tudomásul veszi.

VI. A szakiskola felügyelő-bizottságának a bizottság újjáalakítására és az 1-ső a) osztály megnyitására vonatkozó javaslatát

a választmány tudomásul veszi, s a felügyelő-bizottság tagjaivá — szavazás mellőzésével — egyhangulag Bokros Károly, Ehm János, Gundel János, Gundel Károly, Kommer Ferenc, Müller Antal, Pelczmann Ferenc és Petanovits József urakat választja meg;

az I. a) osztály megnyitása tárgyában értesíti a felügyelő-bizottságot, hogy szeptember hó elején sziveskedjék javaslatot tenni, szükséges-e az új osztály megnyitása? s a választmány akkor haladék nélkül intézkedni fog;

azonkívül felkéri az iskola igazgatóságát: jelentse be majdan a beiratások befejezése után, hogy hány olyan tanonc iratkozott be a szakiskolába, kinek munkaadója nem ipartársulati tag.

VII. Fürst Tivadar levelét, melyben üzleti elfoglaltságára való hivatkozással lemond az italmérési illeték-felszámolási bizottságban éveken át elfoglalt szakértői megbízatásról,

a választmány tudomásul veszi s neki, sok éven át tanúsított fáradozásáért s a vendéglősök érdekeinek lelkiismeretes képviselétéért köszönetet szavaz.

VIII. Palkovics Ede levelét, melyben köszönetet mond választmányi taggá történt megválasztásáért és igéri, hogy a reá háruló feladatokat mindenkor lelkiismeretesen fogja teljesíteni.

továbbá Hámor József levelét, melyben lemond a választmányi tagságról,

végül Fejér Gyula levelét, mely szerint választmányi póttagá történt megválasztását nem fogadja el,

a választmány tudomásul veszi és Hámor József helyébe a póttagok közül Várad Józsefet hívja be rendes tagnak.

IX. A Rákospalotai vendéglősök ipartársulata“ zászlószentelési ünnepélyére szóló meghívásra

a választmány az ipartársulat képviselétére Mohos Ferenc, Kamarás Mihály és Schnell József urat küldi ki, s a zászlóalapra 20 korona adományt megszavaz.

X. Elnök javaslatot tesz aziránt, hogy a választmány Karányi Elemér békebirósági elnök 1910. évi tiszteletdíját 200 koronában állapítsa meg.

A választmány elfogadja a javaslatot s a 200 korona tiszteletdíjat megszavazza.

XI. Elnök bejelenti, hogy az ipartársulat számadásai a múlt évi közgyűlés határozata folytán a kettős könyvvitel szerint vezetettek. Kéri, hogy a választmány a könyvelési munkálatokért a folyó évre 500 koronát szavazzon meg.

a választmány a könyvviteli munkákért a folyó évre 500 koronát megszavaz.

XII. A beérkezett segélykérvények elbírálása alapján, *a választmány özv. Beinhardt Józsefnének 10 K; özv. Gast Józsefnének 10 K. és özv. Hoppel Lajosnének 10 K. segélyt engedélyez az ipartársulat pénztárából. Schlesinger Ármint jogcim hiján — nem részesítheti segélyben, mert sem vendéglős, sem ipartársulati tag nem volt.*

XIII. Az ipartársulati ház I. emeleti 14-ik számú lakás bérlőjének a lakásban szükségesnek jelzett javítások és pótlások eszközésére vonatkozó levelét

a választmány intézkedés végett azzal a megjegyzéssel adja ki Wilburger Károly házgondnok úrnak, hogy a kérdéses lakást valószínűleg az ipartársulat fogja saját helyiségének kibővítése végett igénybe venni.

XIV. A szatmármegyei gazdasági egyesület átiratát, melyben arról értesíti ipartársulatunkat, hogy 50 éves fennállásának megünneplésére folyó évi szeptember hóban szatmárott gazdasági és ipari kiállítás rendez és arra kéri ipartársulatunkat, hogy a kiállítási vendéglőbe, melynek jövedel-

méhez nagy remények fűződnek, egy minden tekintetben garancia-képes vendéglőst ajánljon,

a választmány tudomásul veszi és elhatározza, hogy a megkeresést az ipartársulat tagjainak — az idő rövidségéhez mérten tudomására juttatja, miről a megkereső egyesületet választiratban értesíti.

XV. Katona Géza jelentést tesz az ipartársulati elhelyező iroda működéséről és azt, ha nem is tökéletesnek, de a körülményekhez képest kielégítőnek mondja. Panaszolja, hogy sok munkaadó még mindég elkerüli az irodát, s ezáltal rossz példát mutat a pincéreknek, mert azok is ügynökhöz fordulnak.

Mindamellettt örömmel jelenti, hogy a folyó évben, az alkalmazottak megfelelő díjazása folytán 125 új tagot szerzett az iroda. Javaslatba hozza, hogy az ipartársulat az irodai alkalmazottakat egyenként 100 korona jutalomban részesítse, mi által taggyűjtésre serkenti őket.

Bejelenti még, hogy az iroda fenntartása ez évben még nem igényelt ipartársulati segítyt, sőt valószínűleg nem is fog igényelni.

Végül javasolja, hogy az ipartársulat a postaigazgatóságtól kérjen engedélyt az elhelyező iroda hosszú hivatalos címének. „Vendéglős közvetítő“ rövid jelzéssel való használhatására, ami a levél és sürgönyváltást megkönnyítené.

A választmány a jelentést örömmel és köszönettel veszi tudomásul, s a javaslatokat elfogadva, az elhelyező irodai alkalmazottaknak egyenként 100 K, összesen 300 korona jutalmat megszavaz;

az iroda címének rövidített használhatása iránt a postaigazgatósághoz folyamodik;

Katona Géza urnak az iroda fenntartása és szakszerű működése körül kifejtett dicséretes munkásságáért köszönetet szavaz.

XVI. Doktor László panasza tárgyában Katona Géza jelenti, hogy az iroda nem hibás, mert kiküldte a kért kiegészítő pincéreket, de azokat a sósfürdő vendéglőse magához csábitotta. A pincérek megérdemelt megtorlásban fognak részesülni.

a választmány a jelentést jóváhagyólag tudomásul veszi s erről Doktor László kartársat értesíti.

XVII. Az elnökség azon jelentését, hogy az országos munkásbetegségélyező és balesetbiztosító pénztártól felvilágosítást kért arra nézve, hogy mi alapon akarja a szállodai alkalmazottakat a balesetbiztosításra kötelezettek közé sorozni, holott az 1907. évi XIX. t.-c. 3-ik szakasza ép ellenkező rendelkezést tartalmaz,

a választmány helyeslőleg tudomásul veszi.

XVIII. A „Magyar vendéglősök országos szövetsége“ ez évi közgyűlésének alkalmából kívánatos szórakozások programját

a választmány megállapítja, mire az ülés befejezést nyer. Kmft.

Hatósági végzések.

Fő- és székvárosi m. kir. pénzügyigazgatóságtól.

80.286. V/1911.

Hirdetmény.

Mindazok a személyek, kik az 1911. évi szeptember hó 1-ső napján a szabad forgalomba már átment, vagyis az 1899. évi XX. t.-c. szerinti szeszadóval és az 1899. évi XXIV. t.-c. szerinti szeszadóptlékkel is már megadóztatott olyan égetett szesz folyadékok készletével bírnak, mely összesen 10, illetőleg 5 liternél több alkoholt tartalmaz, az 1911. évi XIV. t.-c. 8-ik §-ának 2-ik bekezdése értelmében kötelesek legkésőbb az 1911. évi szeptember hó 3-ik napjáig a folyadék mennyiségét és annak alkoholtartalmát, valamint azon községet és helyiséget, melyben az a folyadék tartatik, az illető készletek tartási helyére nézve illetékes pénzügyőri szakasznál írásban, két példányban bejelenteni, tekintet nélkül

arra, hogy ezek a készletek saját vagy idegen helyiségekben vannak-e elhelyezve.

Ha az égetett szesz folyadékok összes készlete az 1899. évi XXV. t.-cikk szerinti elárusításra vagy kimérésre jogosultsággal bíró személyek birtokában 10 liter, más háztartásokban pedig a családfő birtokában 5 liter tiszta alkoholt meg nem halad, azt nem kell bejelenteni. Minden más esetben a szabadforgalomba már átment összes készlet, ideértve a pótdadó alá nem eső 10, illetve 5 liternyi mennyiséget is, bejelentendő.

A kis tartályokban levő illatszerek, ha súlyok 1 kilogrammnál nem tesz többet, nem esnek a bejelentés kötelezettsége alá.

A bejelentéshez szükséges űrlapok az előállítási költségek megtérítése mellett minden pénzügyőri szakasznál és Budapesten a fogyasztási adóhivataloknál is kaphatók.

A készletek bejelentése és a készletek után esedékes pótdadónak befizetése a birtokosnak képezi köteleességét.

Az egy ugyanazon fél birtokában ugyanabban a községben (városban), habár különböző helyiségekben levő folyadékok egy bejelentésbe foglalhatók, de az ugyanazon fél birtokában különböző községekben (városokban) levő égetett szesz folyadékokról községenkit külön-külön bejelentések teendők.

Zárt palackokban levő égetett szesz folyadékoknál, továbbá likőröknél vagyis olyan égetett szesz folyadékoknál, melyeknél a cukortartalom egy hektoliter folyadékban legalább 10 kilogrammot tesz, valamint édesített pálinkáknál, vagyis olyan égetett szesz folyadékoknál, melyeknél a cukortartalom egy hektoliter folyadékban egy kilogrammot meghalad, de tíz kilogrammnál csekélyebb, az alkoholtartalmat nem kell bejelenteni.

A pótdadó alá eső bárminő eszenciáknál, illatszereknél, kozmetikus cikkeknel, gyógyszereknel és gyógyászati készítményeknél, azok alkoholtartalmának bejelentése szintén mellőzhető.

Midőn a bejelentés kötelezettsége alá eső égetett szesz folyadékok az 1911. évi szeptember hó három első napján szállítás alatt állanak, a nélkül, hogy bejelentve és pótdadóval megadóztatva lennének, a bejelentés megtétele és a pótdadó befizetése az árú átvevőjének képezi köteleességét, ki a bejelentést a szesz megérkezésétől számítva legkésőbb 48 óra alatt megtenni köteles.

Ha az 1911. évi szeptember hó 1-én meglevő égetett szesz folyadékok készletének a fentiek szerinti bejelentése, illetőleg az 1911. évi szeptember hó három első napján szállítás alatt volt égetett szesz folyadéknak a szesz megérkezésétől számított 48 óra alatti bejelentése elmulasztatik, vagy ha a bejelentett alkoholeménység 10 százalékkal csekélyebb annál a mennyiségnél, mely a hivatalos felvételnél megállapított: az 1908. évi XXVIII. t.-c. 121. §-a értelmében az így megrövidített, vagy a megrövidítés veszélyének kitett pótdadó 4-szeres összegétől annak 8-szoros összegéig terjedhető pénzbüntetés alkalmaztatik.

A bejelentésben foglalt másnemű valótlanosságok, melyek nem az alkohol mennyiségére vonatkoznak, 10 koronától 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel fenytetnek.

Azok az alkoholeménységek, melyek a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok, illetőleg Bosznia vagy Hercegovina területéről az 1894. évi XV. t.-cikk, illetőleg az ezt módosító 1899. évi XVII. t.-c. szerinti szabályszerű eljárás mellett még az 1911. évi szeptember hó 1-ső napját megelőző időben utaltattak át a magyar szent korona országainak területére, ide azonban csak folyó évi szeptember hó 1-ső napján vagy azután érkeznek be, a most hivatkozott törvényekben körülírt eljárás kivül további bejelentési kötelezettség alá nem esnek.

Megjegyeztetik, hogy likörgyárosoknak a likörkészleteik után és cognacgyárosoknak a cognackészleteik után általuk fizetendő pótdóra nézve 1912. évi augusztus hó végéig terjedhető hitel engedélyezhető.

Megfelelő részletfizetés engedélyezhető oly magánfeleknek, kik a fizetendő pótdadót vagyoni helyzetüknél fogva egyszerre lefizetni képtelenek.

A ki ezen részletfizetést, illetőleg, ha likörgyárosokról vagy cognacgyárosokról van szó, a pótadónak hitelezését igénybe venni kívánja, annak az ebbeli engedély iránt ahhoz a pénzügyigazgatósághoz, melynek kerületében a megadótatandó égetett szesz folyadék készlet van, **legkésőbb 9II. évi augusztus hó végéig** írásban kell folyamodnia; e folyamodványban egyszersmind határozottan kiteendő, hogy milyen részletekben kívánja a pótadót fizetni, illetve, hogy a likörgyáros vagy cognacgyáros a készlete után járó pótadóra nézve milyen időtartamra kívánja a hitelt igénybe venni.

Részletfizetési engedély esetében az első részlet mindjárt a bejelentés alkalmával fizetendő be.

Likörgyárosok és cognacgyárosok részére hitel csak az esedékes pótadónak teljes biztosítása mellett engedélyeztetik.

Biztosítékot a szeszadóhitelek biztosításánál engedett módok valamelyike a lejárat napján pontosan be nem fizetetik; a még hátralévő teljes összeg egyszerre, esetleg végrehajtás útján szedetik be.

Ep ugy azon a napon, melyen a hitel határideje lejár, a hitelezett pótadóösszeg annál a hivatalnál, melynél az előírva van, pontosan befizetendő. Ha a fizetés napja vásár- vagy ünnepnapra esik, a fizetés a legközelebbi hétköznapon teljesítendő. Ha a fizetés kellő időben meg nem történik, a pótadó a lejárat napjától számítandó törvényes késedelmi kamatokkal együtt végrehajtás útján szedetik be.

Budapest, 1911. évi augusztus hó 20.

Fő- és székvárosi m. kir. pénzügyigazgatóság.

A budapesti ipari és kereskedelmi munkaközvetítő intézet XI. évi jelentése 1910.

I. Az intézet működése az 1910. évben.

(A 7-ik számban megjelent közlemény folytatása.)

Ennek ellenkezője mutatkozik a tanoncoknál, kik közül a legtöbb — 708 — vidéki városokba és községekbe jutott, a székesfővárosba pedig csak 192.

Utazási segélyben félárú jegyek váltására jogosító igazolványok kiállítása által részesült 5236 munkás, illetve tanonc.

Az intézetet úgy, mint minden évben főleg tanult iparos kereste fel s aránylag csekély számú tanulatlan munkás.

Jelentkezett ugyanis férfi munkáért összesen 61,978 munkás, ezek között 44,911 tehát 72.5% volt iparos, vagy kereskedő; tanulatlan munkás pedig 17,067, vagyis 27.5%. A jelentkeztettek közül munkát kapott 39,257 s közülük 27,566, azaz 70.2% volt iparos és 11,691, vagyis 29.8% tanulatlan egyén.

Az intézet nagy tevékenységét eléggé mutatja, hogy a naponta munkába helyezettek száma a 22 és 340 közt mozgott, azaz átlagban — a munkaszüneti napokat nem számítva — naponta 153 munkás nyert foglalkozást.

Az intézet munkaeredménye a jelentkezett munkásokra nézve igen kedvezőnek mondható, mert azoknak 64% nyert munkát; de igen jelentékeny volt a munkaadókra nézve is, mert a megrendeléseknek 75.8%-a nyert kielégítést.

*

Az a körülmény, hogy a munkanélküliek minden módot felhasználnak arra, hogy munkát kapjanak, azaz nemcsak az intézetet, hanem a szakszervezeti, az ipartestületi, munkaadó-szövetségi közvetítési irodákat is felkeresik, sőt a gyárakhoz is elházalnak, azt az eszmét vetette fel a választmányban: hogy mindazon közvetítő irodák, melyekben csak oly munkások nyernek munkát, kik a munkaviszony alapjául az irodák által kikötött feltételeket elfogadják a munkások érdekeiben hívassanak fel működésük beszüntetésére, mivel az intézet teljes készséggel hajlandó a különféle szövetségi irodák tagjainak — a mennyiben azt kikötnék — csak oly munkásokat ajánlani, kik az általuk megállapított feltételeket elfogadják és az elismerő igazolványokat aláírják.

Ezzel az eljárással ugyanis az intézet csak azt telje-

sítené, mit szabályai előírnak s mit ma is követ, azaz tudatná a munkásokkal a feltételeket, szabadjukra bízna azok elfogadását és csak ha e mellett nyilatkoztak, ajánlaná felvételre. Az eljárás tehát lényegileg ugyanez lenne és csupán abban volna eltérés, hogy míg jelenleg az intézet vállal felelősséget a munkaadóval szemben az iránt, hogy a munkás a feltételeket elfogadja, a tervezett új eljárás szerint erre maga a munkás kötelezné magát az igazolvány aláírásával.

Ez az eszme kedvezően fogadtatott ugyan, de a választmány munkástagjainak azon nézeténél fogva, hogy ez által az intézetnek — a választmány összes tagjai részéről elismert pártatlan működése tekintetében kétség merülhetne fel és irányában a bizalom meginogna — elejtetett.

*

Az intézet igazgatójának az országos patronage congresszuson már a múlt évi jelentésben felemlített részvétele folytán az együttműködés a patronage egyletekkel helyreállott. Felhivattak ugyanis ezek az egyletek, hogy azokat a rabviselt egyéneket, kik nem erkölcsi romlottság miatt ítéltettek el, hanem indulatosságból, vagy féltékenységtől elvakítva követtek el valamely bűntényt; továbbá azokat, kikről az oktatásukkal és erkölcsi érzésük megjavításával megbízott és eljáró patronusok azt a meggyőződést nyerték, hogy megjavultak és erkölcsös életet kívánnak folytatni, elbocsátásuk előtt egy-két hóval jelentsék be a rendelkezésükre bocsájtott bejelentő lapokon az intézet igazgatójánál és e lapok hátlapján említsék meg miféle bűnért, vétségért lettek az illetők mily minőségű és tartamú büntetésre ítélve, hogy az intézet ezen körülményekről a munkaadókat értesítse. Utasítsák továbbá az illetőket, hogy mihelyt kiszabadultak, azonnal mutassák be magukat az intézet igazgatójánál, hogy mielőbbi alkalmaztatásuk megkíséreltethessék.

E felhívások folytán számos megkeresés érkezett az intézethez rabviselt egyének elhelyezése végett, de sajnos kevés eredménnyel. A rabok legtöbbje ugyanis nem Budapestre, hanem vidékre illetékes és nem jelentkezik személyesen az intézetnél, hanem írásban kéri alkalmaztatását. Ez azonban sikerrel nem járhat, mert ily egyéneket a munkaadó csak akkor alkalmaz, ha személyes érintkezés útján azt a benyomást nyeri, hogy az ajánlottban tényleg magába tért és megjavult egyént fogadna fel.

*

A munkanélküliek segélyezése tárgyában tartott párisi congresszus eredményét is figyelemmel kísérte az intézet. E congresszus elhatározta, hogy a munkanélküliség leküzdésére nemzetközi egyesületet szervez és ennek alapszabályait is megállapította. Ezek szerint az egyes országok tagjai nemzeti egyesületekké alakulnak, melyek a nemzetközi egyesülettel kapcsolatba lépnek. A magyarországi egyesület már meg is alakult és az intézet igazgatója abba be is lépett.

*

A keresk. minister felhívása folytán résztvett az intézet igazgatója a középeurópai gazdasági egyesületek 1910 okt. 7-én és 8-án tartott azon értekezletén mely a munkapiac egyenlő alapokon való szervezése keretében a munkaközvetítés szabályozását, a ki- és bevándorlás ügyeinek rendezését és az ide vonatkozó államszerződések létesítését célzó oly javaslatok kidolgozásával foglalkozott, melyek az érdekelt államok kormányai között a munkaközvetítés és a kivándorlási ügyek szabályozásának s esetleg ide irányuló megegyezések létrehozatalának kiindulási pontjául szolgálhassanak.

Az intézet igazgatója ezen az értekezleten kifejtette, hogy az értekezlet előtt lebegő az a cél, hogy a munkapiac állása megállapíttassék s így az egyes államokban mutatkozó munkásfőlöslég más államok által igénybevétehető, csak úgy érhető el, ha a közvetítés központilag szerveztetik és csak a központ közvetítő irodái által foganatosíttatik; mert a míg ez nem így történik, hanem a felállítandó központ a munkások, munkaadók, testületek és szövetkezetei stb. adatait lenne hivatva összefoglalni és kimutatni, ezek az adatok mindig hamisak lennének és tájékozásul nem szolgálhatnak; mivel a munkanélküliek magukat, mielőbbi munkába jutás végett, valamennyi fenálló közvetítő irodánál felvétetik. Elő-

adta továbbá az igazgató, hogy miután minden állam közverítési központja első feladatainak kell hogy tartsa a saját állam iparát és érdekét szolgálni, ez az elv azok között a pontozatok közt, melyek alapján a közvetítés szervezendő, külön hangsúlyozandó lenne.

A központilag szervezendő közvetítésre nézve pedig, annak kiemelésével, hogy a közvetítés nemcsak az ipari, hanem a gazdasági munkásokra és a cselédekre is kiterjedjen, következő határozatokat ajánlotta:

a) A közvetítés az érdekeltektől elvonatván, az állam által a községek közreműködésével fogantatandó.

b) A közvetítésnél elsősorban a saját állam érdeke veendő figyelembe és munkások külföldre csak akkor bocsátandók, ha ez a saját államnak hátrányára nincsen.

c) A közvetítés a szabad egyezkedés alapján történjék.

d) A közvetítés azon szabályok szerint fogantatandó, a melyek paritásos megbízottak által megállapítottván, a kormány által helybenhagyattak.

e) A közvetítés sztrájk vagy bojkottok alkalmával sem szünetel, de a fennforgó körülmények a munkásoknak tudtul adandók és azok szabad elhatározására bízandó az üres állások el- vagy el nem fogadása.

f) A cselédek kivételével a közvetítés minden díj nélkül teljesítendő.

A közvetítési központnak a munkapiac állásáról szóló kiadmányai nemcsak a vidéki másodrendű központoknak, hanem a középeurópai gazdasági egyesületek minden állama közvetítési központjának megküldetvén, lehetővé válnék úgy az egyes országok belterületén, mint a különböző államokban mutatkozó munkásszükségletet kiegyenlíteni.

A középeurópai gazdasági egyesület értekezlete nem fogadta el ezen javaslatot, hanem csupán arra szorítkozott, hifejesést adjon a középeurópai államok mindegyikében felállítandó központnak, melynek feladata lenne, a munkapiac tényleges állásáról tudomást szerezni és adatait a többi államok központjaival közölni. Ez az eljárás azonban a fentebb említetteknek fogva, célra nem vezethet.

*

A budapesti munkásbiztosítási bíróság elnöke a bal esetet szenvedett munkások érdekében fordult az intézethez s előadta azt, hogy az ipari műhelyekben balesetet szenvedett és már csökkent munkaképességgel bíró egyének az iránt panaszkodnak, hogy a munkaadók egészségük helyreállítását elbocsájtják, más munkaadók pedig fel nem fogadják s így megmaradt munkaerejüket értékesíteni nem képesek. E munkások érdekében kérte az intézetet, hogy filantropiai szempontból tegye lehetővé ily sérült munkások elhelyezését, illetőleg hasson oda, hogy a munkaadók ezeket előnyben részesítsék s a mennyiben az elnökség ajánlatával jelentkező ily munkásokat elhelyeznie sikerült, ezt az elnökséggel tudassa.

Az intézet értesítette a bíróság elnökét, hogy kérését csak részben teljesítheti, mert egyrészt szabályai értelmében azt a munkást kell elsősorban ajánlania, ki a a végzendő munkára alkalmas s legrégebben van az intézetnél bejelentve; de másrészt minden munkaadó teljes munkaképességgel bíró munkást óhajt, az ilyen egyén pedig kedvezőtlenebb helyzetben van, mint a sérült munkás, mer hiszen a balesetet szenvedett munkaképessége csökkenésének megfelelő kárpótlást nyert, míg az egészséges munkás — ha munkanélkül van — keresettel nem bír s helyzete rosszabb, mint amazé a mennyiben munkaereje fogyásának megfelelő heti segélyben sem részesül.

Tekintettel azonban arra, hogy a sérült munkás nehezebben jut munkához az ép embernél, közöltetett az elnök úrral, hogy az intézet hajlandó:

a) oly esetekben, mikor a munkaadó személyesen jelent meg az intézetben, elsősorban a bírósági elnökség részéről bejelentett egyént ajánlani s megkísérelni annak felfogadtatását;

b) oly esetekben pedig, mikor a fővárosban írásban vagy telefonon rendelnek munkást és teljes munkaképességgel bíró egyén az állás elfoglalására nem jelentkezik, vagy akkor, ha a megrendelés idősebb emberre, tehát egy már

nem a teljes munkaképességgel bíró egyénre vonatkozik, ily sérült munkásokat ajánlani.

A bírósági elnök köszönettel fogadta az intézet ajánlatát, de eddig csak kevés ily munkást jelentett be. Ezek ajánlottak is, de az ajánlott bért keveselték.

A Pozsonyban és Temesvárott életbeléptetett vidéki intézetek működésében alig mutatkozik változás az 1909. évvel szembeni

A temesvári intézetnél a munkakereslet csak 26-al volt nagyobb az előző évinél és 3365-re emelkedett; a munkakinálat ellenben 139-el volt több és 2612-öt tett. Munkába helyeztetett pedig 158-al több az előző évnél, azaz 2005

Feltűnő ez intézetnél, hogy dacára a város fejlettebb iparának, a közvetített férfimunkásoknak mégis csak 42 3/0 — 828 — esik a városra; 57.7% pedig, azaz 1128, a vidékre.

A pozsonyi intézet közvetítési eredménye csak 2616 volt; 70-el kevesebb, mint a múlt évben. Ez apadás azon körülménynek tulajdonítható, hogy az intézet céljaira külön emelt, iparszállóval kiegészített épület csak az év második felére készült el s addig elégtelen helyiségekben működött.

Még felemlítendő, hogy Pozsony városa aránylag csekély kiterjedésénél fogva, a munkások — dacára, hogy a hirdetéseknel a munkahelyek fekvése csak általánosabb kifejezésekkel jelöltetik meg — sejtik, hogy mely műhelybe kell a munkás: miért is azonnal oda távoznak s míg az intézettől ajánlott ajánlólapjával odaérkezik, már beszegődtek.

Az intézet munkaeredménye ennél fogva nagyobb annál, mit kimutat.

(Folyt. köv.)

Különfélék.

Vendéglősök pénteki összejevetelei.

Szeptember 1-én: *Deutsch* Pál vendéglőjében, VII. ker. Akácfa-utca 8.

Szeptember 15-én: *Várady* József vendéglőjében, VI. ker., *Andrássy-út* 51.

Szeptember 22-én: *Doktor* László vendéglőjében, I. ker., *Albert-út* 5.

Szeptember 29-én: *Petánovits* József vendéglőjében, VII., *Rákóczi-út* 58

Vendéglősök szerdai összejevetelei:

Szeptember 6-án, *Markhardt* András vendéglősnél, IX. ker., *Soroksári-út* 134 szám.

Szeptember 13-án, *Bischof* Pál vendéglősnél, IX. ker., *Vágóhid-utca* 8. szám.

Állami kö- agyapiari szakiskola mintázási tanmenet.
A népiskolai kézimunka oktatás-, agyagmintázás-sikerét biztosító nagyszabású munkát „*Mintázási tanmenet*“-et állított össze és adott ki *Hargita* Nándor székelyudvarhelyi áll. kö- és agyagipari szakiskolai igazgató, szobrász. Szerzőnek ezen, az agyagmintázás minden részletét felölelő értékes munkája két részből áll: a mintázás tanítására vonatkozó összes tudni valókat magában foglaló *Vezérfonalból* és a gyakorlati kivitelhez mintákat adó 84 drb gipsz minta és 14 drb fali rajzlapból.

Nemcsak szakember, de a népiskolai tárgy körrel teljesen ismerős és otthonos gyakorlati tanító munkája is ez a Tanmenet, mert szerzője a székelyudvarhelyi szakiskolai tanulókat, továbbá az elemi népiskolai és alsóbb osztályu középiskolai tanuló ifjúságot már esztendőök óta tanítja a mintázásra.

Az elismeréssel adózó kedvező bírálat alapján a *Mintázási tanmenettel* a vallás- és közoktatási minisztérium 3285—911. számú rendeletével engedélyezte és a taneszközök jegyzékébe felvette.

Az egész munka ára 75 korona, melyet iskolák részére, a helyi kivánságok szerinti részlet fizetés mellett is szállít a szerző.

Megjegyeztetik azonban, hogy ezen árban a szállítási csomagolási és ládaköltségek nincsenek bele számítva.

Megrendelési cím: *Hargitai* Nándor áll. szakiskolai igazgató Székelyudvarhely. Melegen ajánljuk ezen kiváló szakmunkát az érdekeltek figyelmébe.

A szatmármegyei gazdasági egyesület alábbi levelet intézte az ipartársulathoz. Tekintetes Elnökség! Egyesületünk ez évi szeptember 21, október 2-a közötti napokon ötvenéves fennállásának ünnepségére Szatmáron általános gazdasági és ipari kiállítást rendez. A kiállítás közvetlen a vasuti állomás mellett fekvő kies parkban lesz megtartva s így az idegenek által könnyen hozzáférhető helyen, ami már magában véve is nagyban fogja emelni a látogatók számát.

A kiállítással egyidejűleg a kiállítás területén a Magyar Gazda Szövetség szeptember 28-án gazda nagy gyűlést tart, mely alkalomból a tapasztalat szerinti 4-5 ezer vendégre lehet számítani, ezenkívül október 1-én, szintén a kiállítás területén lesz a Vidéki Pénzügyintézetek Országos Szövetségének kongresszusa, valamint ugyan e nap délutánjára esnek a híres Szatmári lóversenyek is, ugyancsak a kiállítás idejére esik a népes Szatmári országos őszi vásár két napja, valamint több kisebb nagyobb kongresszus is, így tehát oly tekintélyes vendégseregére számíthatunk, ami az ily vidéki kiállítások szokásos méreteit és forgalmát tetemesen túl fogja haladni.

Nagyon természetesen kiállításunk igazgatósága a vendéglői és italmérési jogot, melynek tekintélyes jövedelmet kell hoznia, oly vendéglősnek akarja kiadni, kiben megvan az erkölcsi és anyagi garancia arra nézve, hogy kiállításunkkal e tekintetben sem fogunk kudarcot vallani.

Miután pedig a szatmári vendéglősök talán nem érezvén magukban elég erőt, vagy talán a berendezkedés költségeitől tartanak, nem vállalkoztak reá, így tehát mi most a tekintetes Elnökséghez fordulunk sziveskedjék nekünk ez alkalomra oly vendéglőst ajánlani, kivel ez ügyre nézve komolyan tárgyalhatnánk s kiben meg vannak azok a feltételek, melyek egy ily nagyszabású vállalkozáshoz szükségesek.

Szives mielőbbi intézkedését és sürgős válaszát, különösen az ajánlatba hozandó egyén, vagy egyének neveinek és címeinek közlését illetőleg kérve maradtunk.

Szatmár, 1911 július hó 31-én. Tisztelettel a jubiláris kiállítás igazgatósága Világossy.

WEISSENSTEIN MÓR

mészáros.

BUDAPEST LEGRÉGIBB CÉGE.

Alapítás éve: 1840.

Ajánlja az üzletében kapható csakis elsőrendű, hizottmarha- és borjúhusokat.

Különlegességek vendéglősök reggelijére és különös alkalmakra: hizott rostboeuf és borjúgerinc.

DREHER ANTAL SERFŐZŐDÉI RÉSZV.-TÁRS.

Ászok-, Márciusi | Kiviteli Márciusi

(világos és sötét)

(barna)

S E R.

Megrendeléseket

a főzde mindenkor pontosan és a legnagyobb figyelemmel — az összeg előleges beküldése vagy utánvétele mellett — teljesít.

Nagyobb mennyiséget saját jégkocsijaiban szállít.

DREHER ANTAL SERFŐZŐDÉI RÉSZV.-TÁRS.

KORONA

(ála Pilseni)

Dupla Márciusi
és
Bakser.

TÖRLEY PEZSGŐ.

ELSŐ MAGYAR RÉSZVÉNY SERFŐZŐDE

BUDAPEST—KŐBÁNYÁN.

Fennáll 1854. év óta.

Az 1900. évi párisi világkiállításon collective a legnagyobb éremmel (Grand prix) kitüntetést nyert.

DISZOKMÁNY. 1885.

JURY-TAG 1896.

Városi iroda: VIII., ESZTERHAZY-UTCA 6. szám.

Ajánlja : ászok, király, márciusi világos, márciusi sötét, „bajor mód“, udvari „pilseni mód“, kétszeres márciusi világos és sötét, valamint bak-söreit, továbbá saját töltésű palacksöreit gőzpasteurizáló készülékkel s a legujabb technikai berendezésekkel felszerelt kőbányai palack-sör osztályából.

[Ezen a legujabb technikai berendezésekkel fölszerelt serfőződének évi gyártási képessége 400.000 hektoliter.

Az ország minden részében sörraktárosok által vagyunk képviselve; nagyobb raktáraink Aradon, Szegeden, Miskolcon, Kolozsváron, Nagyváradon, Nyiregyházán, Temesváron és Debrecenben vannak.

Hordósör-megrendelés: Budapestre, telefon-szám 52—59.

Hordósör-megrendelés: Vidékre, telefon-szám 52—60.

Palacksör-megrendelés: telefon-szám 56—58.

A városligeti artézi gyógyforrás vize 970 méternyi mélységből 73-tól 92°C hőfok mellett törvén elő, föltétlenül bakteriummentes, s általunk lehűtve természetes állapotban, valamint szénsavval telítve mint „ILONA“ artézi savanyúvíz lesz forgalomba hozva. Tiszta izes és szénsav-tartalmánál fogva kitünő üdítő ital borral vegyítve igen kellemes.

2 liter ára 16 fillér házhoz szállítva. Rendelési cím: „Artesia“ részvény-társaság, Budapest, VII., Egressy-ut 20/c. Telefon 50-72.

A székesfőváros városligeti Artézi-gyógyforrás bérloji.

MATTONI GYÓGY- ÉS VIZGYÓGY-INTÉZETE

GISSHÜBLER-PUCHSTEIN

Karlsbad mellett.

A MATTONI-féle giesshübler savanyúvíz eredési helye.

Pneumatikus- és belélegző-kurák.

Mell- és idegbetegek, üdülők, reumatikusok stb. számára.

MATTONI-FÉLE

GISSHÜBLER

természetes
égyvényes
SAVANYÚVIZ.

TRANSYLVANIA SEC

LOUIS FRANÇOIS & CO.

császári és királyi udvari szállítók

Budafok. Fülöp Szász Coburg Góthai Herceg Ő Fensége szállítói. **Budafok.**

* 16 elsőrendű kitüntetés *

VÉDJEGY.

* * Hors Concours * *

FŐRAKTÁR:

BORHEGYI FERENC

Telephon sz. 35-79.

Budapest, V., Gizella-tér I.

VEZÉRKÉPVISELŐK:

RUDA és BLOCHMANN

Telephon sz. 36-66.

Budapest, V., Akadémia-utca 16.

Sürgöncím: FRANÇOIS BUDAFOK.

Telefon BUDAFOK 15. szám.